

Erfaringer med bruk av «Empowerment based evaluation» som metodikk i etablering av lokale ungdomsklubber

Anita Berg
Nord universitet

Folkehelsekonferansen 2021, Trondheim

To kommuner-tre ungdomssklubber

Ulikt:

- Geografi

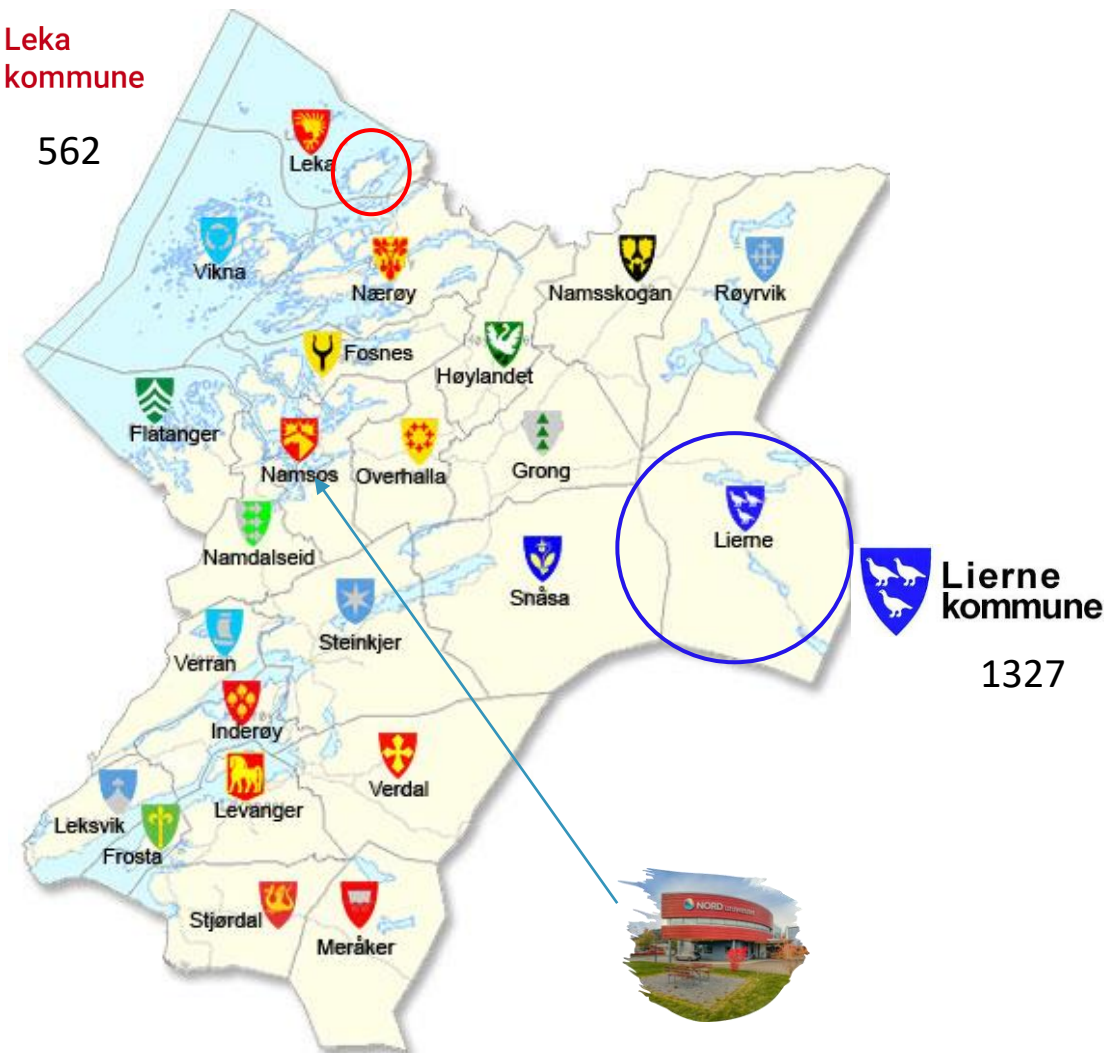
Likt:

- Startet i program for folkehelsearbeid i Trøndelag omtrent samtidig (19/20)
- Nedgang i innbyggertall
- Få innbyggere, få ungdommer, få delte skole
- Tre skoler, ca. 25 ungdomskoleelever
- Liten ressurs til folkehelsekoordinator
- Ønsket fritidstilbud til bygdas ungdommer

Leka
kommune

562

Utfordringsbildet

Ungdommene

- Få jevnaldrende venner
- Begrenset tilgang til varierte fritidsaktiviteter
- Få møteplasser utenom skolen og organiserte fritidsaktiviteter
- Avhengig av foreldre for skyss

Kommunen

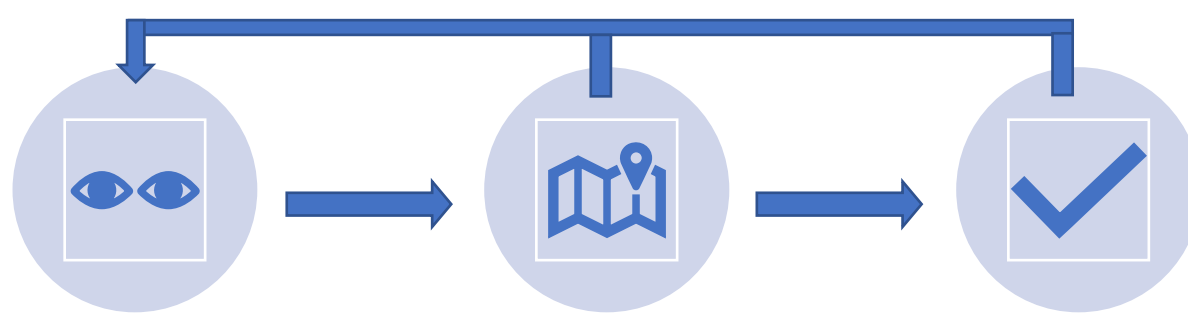
- Få ressurser til oppfølging
- Vi må lære oss kunnskapsbasert folkehelsearbeid
- Hvordan få ungdommene til å ta eierskap over eget klubbtilbud?
- Hvordan skal klubbene leve videre når prosjektet (og pengene tar slutt)?

Empowermentbasert evaluering

- Utviklet i USA av medlemmer i *American Evaluation Assosiation* på begynnelsen av 1990 tallet.
- David Fetterman (1994) er blitt beskrevet som metodens opphavsmann og konseptet er senere blitt videreutviklet med et eget begrepsapparat og metodiske prinsipper (2004).
- Ideen er at målgruppen for tiltaket som skal **ta «makten» i utviklingen av tiltaket** fremfor at noen utenifra skal komme fortelle hva som er best for dem og evaluere tiltaket basert på forhåndsbestemte variabler i etterkant.
- Det er **de involverte i tiltaket (målgruppen) som selv som utvikler tiltaket selv gjennom aktiv bruk av evaluering** underveis. Evalueringen er altså en sentral del av tiltaket i seg selv, fremfor å være noe man holder på med når tiltaket er «ferdig utviklet» eller prosjektet skal avsluttes.

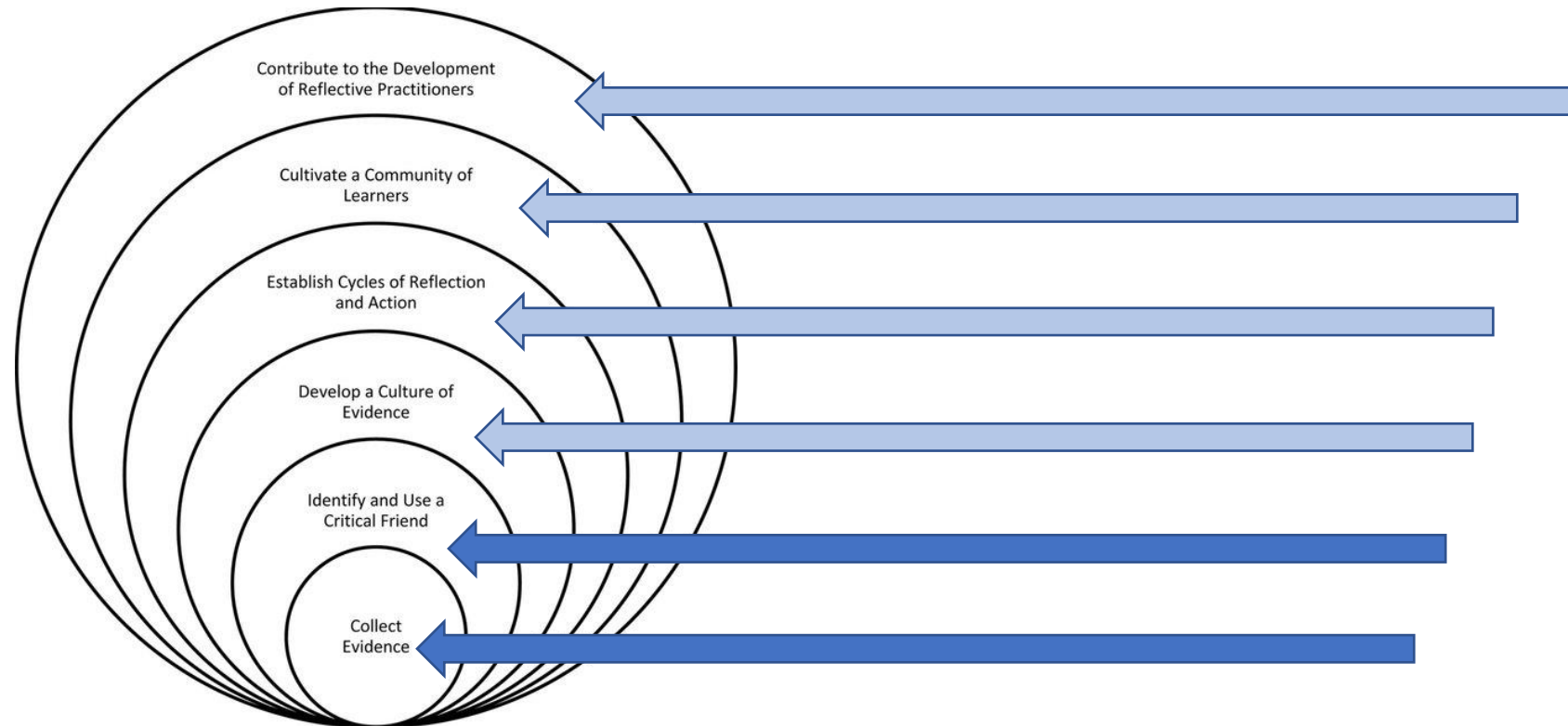
VISJON/MÅL

KARTLEGGING OG
PRIORITERING

PLANLEGGING AV
AKTIVITET

Prinsipper

	Norsk oversettelse
1	Forbedring
2	Lokalt eierskap
3	Inkludering
4	Demokratisk deltakelse
5	Sosial rettferdighet
6	Lokalkunnskap
7	Kunnskapsbaserte strategier
8	Kompetansebygging
9	Organisasjonslæring
10	Ansvarlighet

Vårt prosjekt

Gruppesamtaler/-intervju med ungdommene

H20 Hva ønsker dere og hva trenger dere for å få til det? Gruppesamtaler med ungdomstrinnene i hver skole

V21 Hvordan går det? Hva fungerer og hva er utfordrende? 6 fokusgrupper (to på hver skole)

V22 Hva nå?

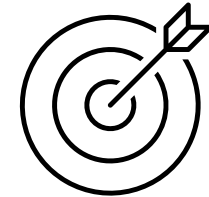
Kritiske venner i to trinn

Teams gruppeveiledning til lokale fasilitatorer (voksenperson som følger opp på klubben + folkehelsekoordinator)

Lokal fasilitatoren følger opp ungdommens initiativ, planlegger, gjennomfører klubbkvelder og evaluerer sammen med dem.

Tre ulikt organiserte klubber

- Samme visjon: **En møteplass alle ungdomsskole elever kan komme til og hvor alle trives og er inkludert**
- Klubbkvelder ca. 1 gang per måned rett etter skolen.
- Matsservering, planlagt og fri aktivitet

Klubb 1

- Folkehelsekoordinator tok initiativ til samlinger i påvente av klubbleder
- «Ansatt» klubbleder som har vært mye fraværende
- Ikke egne lokaler, manglende støtte i kommune adm.
- Folkehelsekoordinator tok initiativ til samlinger i begynnelsen i påvente av klubbleder
- Egen Messenger-gruppe
- Nå- laget plan for aktiviteter for en lengre periode
- Vurderer etablering av eget klubbstyre

Erfaringer så langt.. Klubb 1

Ungdommene

- Det stopper når vi ikke får svar og de voksne ikke kan
- Vi er vant til at det er de voksne som bestemmer og at vi må spørre om alt
- Vi må ha konkrete planer- det forplikter de voksne mer

Fasilitatorer (= Folkehelsekoordinator)

- Vanskelig når kommunen ikke svarer ungdommene
- Hva er de voksnes rolle?
 - Hvordan få ungdommen til å ta «tak»?
- For sårbart å være avhengig av en/få voksenperson

Klubb 2

- Eget klubbstyre (5+2) møter på Teams.
- Fasilitator, en engasjert voksen meg gode minner fra egen klubbtid
- Lånt lokale nært skolen. Fredager
- Liste over foreldre som skal være tilstede
- Laget aktivitetshjul og fasilitator har laget dokumentasjonssystem
- Alle som er der er med på å bestemme videre aktivitet på slutten av klubbkveldene
- Styret har møter på Teams for planlegging

Erfaringer så langt.. Klubb 2

Ungdommene

-
- Alle foreslår- styret bestemmer og planlegger
 - Fra forslagskasse til tema på klubbkveld
 - Temakvelder planlegges delvis i skoletiden
 - Må brukes for at den skal bestå
 - De voksnes rolle: «Passe på så det ikke blir tull»
 - Populære temakvelder (100% oppmøte)
 - Må være både for de som vil ta det litt rolig og for de som vil ha mye aktivitet
 - Flere kunne tenkt seg utvidet tilbud

Fasilitatorer

-
- De har mange ønsker for hva de vil gjøre i klubben
 - Engasjert fasilitator har betydd mye
 - Godt oppmøte og styret jobber bra
 - Det eneste tilbudet som ikke er foreldrestyrt
 - Mye aktivitet tross pandemi
 - Forstått de kan bruke klubben til det de ikke får lov til på skolen
 - Flere innspill i elevrådet nå enn før
 - Mer opptatt av aktivitet enn arena

Klubb 3

- Fasilitator er en lærer på skolen
- Har fått lokale de skal pusse opp selv
- Er midlertidig på skolen ca. hver 14 dag (lite akt. under pandemien)
- Etablerte klubbstyre, men nå er klubbkveldene organisert gjennom elevrådet
- Vil ikke ha for mye organiserte aktiviteter, frilek/fritid

Erfaringer så langt.. Klubb 3

Ungdommene

-
- Vi bestemmer, men ikke alle opplever like stort eierskap
 - Oppussingsprosjektet har stoppet opp...alle venter
 - Mye uteaktivitet, leiker
 - Lister med ansvarlige to ungdommer + foreldre.

Fasilitatorer

-
- Ulike forventinger og forstillinger om hva en ungdomsklubb er?
 - Aktiviteten viktigere enn lokalet?
 - Mindre personavhengig når det knyttes til elevrådet og ansvaret går på rundgang?

Nord universitets erfaringer

- God måte å jobbe på, men uvant både for unge og voksne
- Kritiske venner (på Teams) erfares lærerikt for deltakerne fra kommunene. Oppfattes som kompetanseheving, veiledning og kollegastøtte
- Myndiggjøring av ungdommer i etablering av ungdomsklubb krever at
 - de selv ønsker en ungdomsklubb, tar initiativ og bli møtt på initiativet
 - voksne er tilstedeværende og fanger initiativene som kommer (slik at ungdom lærer)
 - voksne er støttespillere ikke ansvarlige (må gi fra seg makt og kontroll)
- Spørsmål vi sitter igjen med nå..... Vil de lykkes?

Litteratur

Fetterman, D. M. (1994). Empowerment evaluation. *Evaluation practice*, 15(1), 1-15.

Wandersman, A., Keener, D. C., Snell-Johns, J., Miller, R. L., Flaspohler, P., Livet-Dye, M., Mendez, J., Behrens, T., Bolson, B., & Robinson, L. (2004). Empowerment evaluation: Principles and action. In L. A. Jason, C. B. Keys, Y. Suarez-Balcazar, R. R. Taylor, & M. I. Davis (Eds.), *Participatory community research: Theories and methods in action* (pp. 139–156). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10726-008>

Fetterman, D., & Wandersman, A. (2007). Empowerment evaluation: Yesterday, today, and tomorrow. *American Journal of Evaluation*, 28(2), 179-198.

Fetterman, D.M., Kaftarian, S.J. og Wandersman, A. (eds.).(2015). *Empowerment Evaluation. Knowledge and Tools for Self-Assessment, Capacity Building and Accountability* (2.ed.) Thousand Oaks: Sage.